PL

EUROPEJSKI BANK CENTRALNY

EUROSYSTEM

OPINIA EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO

z dnia 13 listopada 2007 r.

wydana na wniosek Prezesa Narodowego Banku Polskiego w sprawie projektu uchwały zmieniającej uchwałę nr 15/2004 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania przez banki rezerwy obowiązkowej

(CON/2007/34)

Wprowadzenie i podstawa prawna

W dniu 28 września 2007 r. Europejski Bank Centralny (EBC) otrzymał wniosek Prezesa Narodowego Banku Polskiego (NBP) o wydanie opinii w sprawie projektu uchwały zmieniającej uchwałę nr 15/2004 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania przez banki rezerwy obowiązkowej[1] (zwanej dalej „projektowaną uchwałą").

Kompetencja EBC do wydania opinii wynika z art. 105 ust. 4 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz art. 2 ust. 2 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych[2], z uwagi na to, że projektowana uchwała dotyczy instrumentu polityki pieniężnej nieuczestniczącego państwa członkowskiego. Rada Prezesów wydała niniejszą opinię zgodnie ze zdaniem pierwszym art. 17 ust. 5 Regulaminu Europejskiego Banku Centralnego.

1. Cel projektowanej uchwały

1.1 Projektowana uchwała ma na celu uzupełnienie aktualnych zasad stosowanych przez NBP w zakresie obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej poprzez uregulowanie sposobu traktowania rezerw obowiązkowych utrzymywanych przez bank podlegający podziałowi (dalej „bank dzielony")[3]. Potrzeba przyjęcia takich zasad wynika z niedawnej zmiany polskich przepisów regulujących działalność banków, która umożliwiła podział banków z siedzibą w Polsce

1 Dz.Urz. NBP z dnia 23 kwietnia 2004 r. Nr 3, poz. 4, ze zm.

2 Dz.U. L z 189 z 3.7.1998, str. 42.

3 Instytucje kredytowe z siedzibą w Polsce określane są ustawowo jako „banki" (definicja ta nie obejmuje polskiej odmiany unii kredytowych, prowadzących działalność na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z dnia 4 stycznia 1996 r. Nr 1, poz. 2, ze zm.)). Pojęcie „instytucji kredytowej" w polskim prawie obejmuje wyłącznie instytucje kredytowe z siedzibą w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG), poza terytorium Polski. Instytucje kredytowe spoza EOG określane są jako „banki zagraniczne" (art. 2 oraz art. 4 ust. 1 pkt 17-20 oraz art. 4 ust. 3 ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. z dnia 12 czerwca 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zm., dalej „Prawo bankowe")).

działających w formie spółki akcyjnej. Zgodnie ze znajdującą w tym zakresie zastosowanie procedurą, część aktywów i pasywów banku dzielonego jest przenoszona na inny istniejący lub nowo utworzony podmiot lub podmioty, co oznacza m.in. iż bank dzielony kontynuuje po podziale swoją działalność, zachowując część pierwotnie posiadanego majątku[4]. Podmiotem przejmującym może być jakakolwiek instytucja mająca siedzibę w EOG, która uzyska odpowiednią zgodę organu nadzoru[5].

1.2 Projektowana uchwała przewiduje następujące zasady obliczania rezerw obowiązkowych w odniesieniu do banku dzielonego oraz banku przejmującego aktywa i pasywa banku dzielonego (dalej „bank przejmujący"):

i) W trakcie okresu rezerwowego w którym następuje podział, obowiązki utrzymywania rezerwy obowiązkowej banku dzielonego przechodzą na banki uczestniczące w podziale (bank dzielony oraz bank lub banki przejmujące) proporcjonalnie do części początkowej podstawy naliczania rezerwy banku dzielonego jaka została im przydzielona; jeżeli bank przejmujący funkcjonował już wcześniej, przydzielone w ten sposób nowe obowiązki z tytułu rezerwy obowiązkowej zwiększają wielkość jego własnej rezerwy obowiązkowej w danym okresie.

ii) W kolejnych okresach rezerwowych każdy z banków uczestniczących w podziale jest nadal zobowiązany do ponoszenia (dodatkowych) obowiązków związanych z utrzymywaniem rezerwy obowiązkowej proporcjonalnie do wielkości podstawy naliczania rezerwy przydzielonej mu w wyniku podziału, do czasu gdy taki bank przekaże pełne dane sprawozdawcze obejmujące całość zaktualizowanych wskaźników dotyczących rezerwy obowiązkowej[6].

2. Uwagi EBC

2.1 Postanowienia projektowanej uchwały są zbliżone do odpowiednich wymogów EBC dotyczących rezerwy obowiązkowej, znajdujących zastosowanie w razie podziału instytucji kredytowej[7]. EBC przyjmuje z zadowoleniem takie rozwiązanie, ponieważ uwzględnia ono potrzebę stopniowego

---

4 Art. 124c Prawa bankowego, dodany przez art. 1 pkt 3) ustawy zmieniającej z dnia 18 października 2006 r. (Dz.U. z dnia 19 października 2006 r. Nr 190, poz. 1401) w zw. z art. 529 ust. 1 pkt 4) Kodeksu spółek handlowych z dnia 15 września 2000 r. (Dz.U. z dnia 8 listopada 2000 r., Nr 94, poz. 1037, ze zm.). EBC odniósł się do pierwotnej wersji powyższych zmian legislacyjnych w swojej opinii CON/2006/31 z dnia 20 czerwca 2006 r. wydanej na wniosek Ministra Finansów Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe.

5 Art. 124c ust. 2 Prawa bankowego. W określonych ustawowo przypadkach organ nadzoru odmawia wydania zgody na podział.

6 Par. 9 ust. 3a i 3b uchwały nr 15/2004 dodane przez ust. 1 projektowanej uchwały.

7 Zob. art. 13 ust. 3 i 4 rozporządzenia EBC/2003/9 z dnia 12 września 2003 r. dotyczącego stosowania rezerw obowiązkowych (Dz.U. L 250 z 2.10.2003, str. 10) wraz z art. 19 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. Przyjęte przez EBC w odniesieniu do instytucji kredytowych znaczenie pojęcia „podziału" różni się od znaczenia przyjętego w projektowanej uchwale tym, że przepisy EBC zakładają, iż wszystkie aktywa i pasywa dzielonej instytucji kredytowej są nabywane przez instytucje przejmujące, tzn. że dzielona instytucja kredytowa po podziale przestaje istnieć (art. 1 rozporządzenia EBC/2003/9).

dostosowywania polskich ram prawnych do wymogów związanych z przyszłym przyjęciem euro[8]. Następujące elementy projektowanej uchwały wymagają przy tym dalszego doprecyzowania:

i) paragraf 9 ust. 3a powinien stanowić, że okres rezerwowy o którym mowa w tym przepisie to okres rezerwowy w trakcie którego ma miejsce podział – należy w tym zakresie odpowiednio przeformułować obecne ogólne odwołanie do okresu rezerwowego, w trakcie którego bank „podlega podziałowi" (co może być rozumiane jako odniesienie do kilku okresów rezerwowych, w czasie których mają miejsce działania poprzedzające określoną prawnie chwilę podziału). W tym celu w projektowanej uchwale można zawrzeć odwołanie do okresu rezerwowego, w którym ma miejsce prawnie określony „dzień wydzielenia" (zgodnie z definicją zawartą w art. 530 ust. 2 Kodeksu spółek handlowych);

ii) projektowana uchwała powinna określać, w jaki sposób środki zgromadzone na rachunku bieżącym banku dzielonego[9] od początku okresu rezerwowego w którym ma miejsce podział do dnia w którym podział jest zrealizowany rozdziela się pomiędzy banki uczestniczące w podziale;

iii) projektowana uchwała powinna też wprost określać sposób, w jaki banki uczestniczące w podziale stosują ogólne zasady NBP dotyczące zryczałtowanej kwoty o którą pomniejsza się naliczoną rezerwę (ang. *lump sum allowance*, tj. oznaczonej kwoty odejmowanej przy obliczaniu wysokości należnej rezerwy) w odniesieniu do okresu rezerwowego, w którym następuje podział oraz okresu rezerwowego następującego bezpośrednio po tym okresie[10]. Tego typu wyraźne wskazanie sposobu naliczania zryczałtowanej kwoty odliczenia w przypadku podziału instytucji kredytowej przewidziane jest w wymogach EBC dotyczących rezerwy obowiązkowej, które mogą w tym zakresie posłużyć jako rozwiązanie modelowe[11].

2.2 Uwagi EBC zawarte w niniejszej opinii odnoszą się do przepisów NBP regulujących rezerwę obowiązkową tylko w zakresie w jakim przepisy takie dotyczyć mają podziału banków. EBC zauważa jednak, że równoległe przepisy dotyczące rezerwy obowiązkowej odnoszące się do łączeń i przejmowania banków powinny zostać zharmonizowane z przepisami projektowanej uchwały[12]. Ma to zwłaszcza znaczenie w przypadku procesów restrukturyzacyjnych obejmujących wzajemnie powiązane operacje łączenia i podziału obejmujące tę samą grupę banków. W takich przypadkach odpowiednie przepisy powinny zapewnić spójne traktowanie środków utrzymywanych z tytułu rezerwy obowiązkowej w czasie całego procesu restrukturyzacyjnego.

---

8 Zob. też ust. 5 opinii EBC CON/2005/14 z dnia 31 maja 2005 r. wydanej na wniosek Magyar Nemzeti Bank w sprawie projektu rozporządzenia dotyczącego obliczania wysokości rezerw obowiązkowych oraz metod w zakresie stwierdzania poziomu wymaganych rezerw i ich utrzymywania.

9 Tj. środki rezerwy obowiązkowej przetrzymywane przez instytucję kredytową na właściwym rachunku w banku centralnym.

10 Par. 4 ust. 1 uchwały 15/2004 wraz z art. 39a ustawy o Narodowym Banku Polski z dnia 29 sierpnia 1997 r. (tekst jednolity: Dz.U. z dnia 1 kwietnia 2005 r., Nr 1, poz. 2, ze zm.).

11 Zob. art. 13 ust. 3, zdanie ostatnie oraz art. 13 ust. 4, zdanie ostatnie rozporządzenia EBC/2003/9.

12 Zob. par. 9 ust. 1-3 uchwały nr 15/2004. Zob. również art. 13 ust. 1-2 rozporządzenia EBC/2003/9.

Niniejsza opinia zostanie opublikowana na stronie internetowej EBC.

Sporządzono we Frankfurcie nad Menem, w dniu 13 listopada 2007 r.

[podpis]

Prezes EBC

Jean-Claude TRICHET